

ПОДАТКИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах економічного спаду, коли податкове регулювання економіки країни мало б стати одним із ключових інструментів антикризової політики, вітчизняна податкова система внаслідок фінансово-економічної кризи та помилок Уряду в прийнятті економічних та політичних рішень, сама перетворилася на джерело ризиків. На передній план було винесено фіскальну функцію системи оподаткування, тобто мобілізацію до бюджету додаткового обсягу фінансових ресурсів. Як результат, маємо значний спад ділової активності у всій країні в 2009 році. Є також зрозумілим той факт, що збереження в майбутньому пріоритету за фіскальною функцією податкової системи може призвести лише до поглиблення кризових явищ.

Питання визначення місця податків в системі державного регулювання економіки країни та окремих видів діяльності не є новим, як у вітчизняній, так і зарубіжній економічній літературі. Його дослідженню присвячували свої праці науковці минулого та багато сучасних авторів: А. Сміт, Дж.С. Міль, Д. Рікардо, Дж. М. Кейнс, П. Семюелсон, О. Василик, В. Вишневський, А. Соколовська, В. Федосов, М. Крупка, Н. Кучерявенко, І. Лукінов, І. Луніна, П. Мельник, І. Михасюк та ін.

Метою роботи є аналіз проблем функціонування податкової системи України та розробка рекомендацій щодо напрямів регулювання питання підтримки вітчизняного сектору підприємництва через оптимізацію податкового тиску.

Стимулюючий потенціал оподаткування в Україні використовується недостатньо. Про це свідчить податкове становище, в якому опинилися українські підприємства внаслідок фінансово-економічної кризи та суперечностей функціонування системи оподаткування. За даними щорічної доповіді Світового банку відносно податкового середовища в 183 країнах світу, Україна посіла 181 місце [5].

Чинна вітчизняна система оподаткування нараховує 28 загальнонаціональних і 119 видів місцевих податків і зборів. За показником загальної кількості податкових платежів з Україною можуть конкурувати тільки Румунія, яка має 113 платежів і Білорусь зі 107 податковими платежами (рис. 1). Вартість адміністрування багатьох з них перевищує надходження від їх справляння.

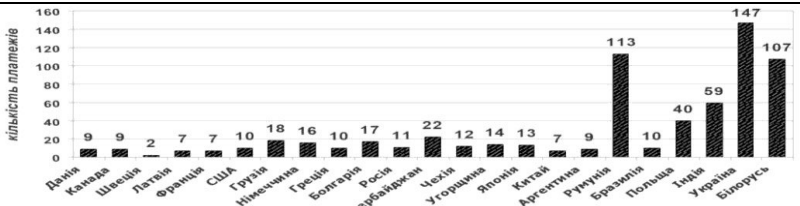

Рис. 1. Рейтинг України за показником кількості податкових платежів [5]

Ще однією слабкою ланкою податкової системи України є високий показник навантаження на загальний прибуток підприємств, понад 57% якого вилучається до бюджету та позабюджетних соціальних фондів (149 місце).

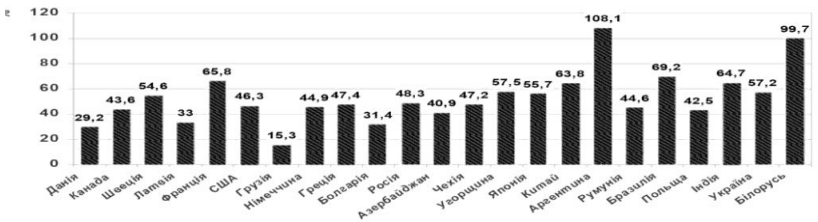

Рис. 2. Рейтинг України за показником податкового навантаження на прибуток підприємств [5].

Оскільки в Україні дуже велике податкове навантаження на підприємства, власники намагаються уникнути сплати податків, тим самим прагнучи максимізувати свій прибуток. З метою ухилення від податків та максимізації прибутку підприємці користуються послугами так званих “обнальних компаній”, які допомагають значній кількості компаній не сплачувати податки взагалі. Наведемо схему роботи “обнальних” компаній на прикладі роботи підприємств, які реалізують сільськогосподарську техніку.

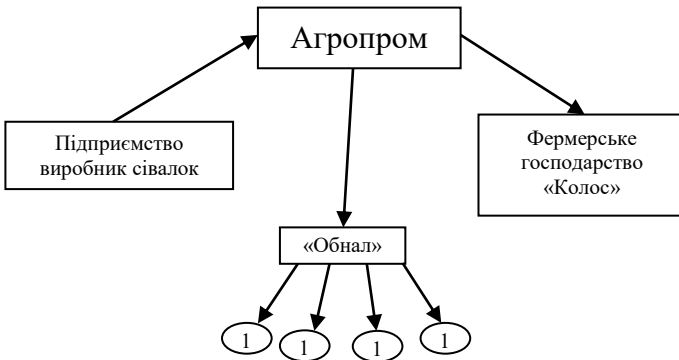

Рис. 3. Схема руху грошових коштів

За цією схемою “Агропром” купує, наприклад, сівалку за 100 000 тис. грн. і перепродає фермерському господарству “Колос” за 110 000 тис. грн. І щоб не сплачувати податок державі в розмірі приблизно 57% від чистого прибутку підприємство “Агропром” переводить ці гроші на “обнальну” компанію. Компанія під назвою “Обнал” створює “підприємства-одноднівки”, (вони відкриваються і закриваються в один день), для того, щоб вони постачали послуги компанії “Агропром”, наприклад по ремонту транспортних засобів. Таким чином гроші закриваються від сплати податків. Потім кошти передаються підприємству “Агропром” у вигляді готівки з вирахуванням 9-12% від суми, адже це плата за послуги компанії “Обнал”. Таким чином, ми бачимо, що підприємцям вигідніше працювати через компанії типу “Обнал”, ніж сплачувати дуже великий податок державі.

Отже, в Україні потрібно зменшити податкову ставку для того, щоб підприємства могли сплачувати податки, державі, в свою чергу, потрібно проводити стимулюючу політику підприємницького сектору. Державна політика в сфері підприємництва повинна виходити з того, що рівень оподаткування, система та база для нарахування податків, повинні бути стабільними і стимулювати підприємництво.

На основі проведеного дослідження було визначено, що ключовими проблемами української податкової системи є велика кількість податкових платежів, значні фінансові затрати на сплату податків. З метою подолання негативних явищ, пов'язаних з відсутністю стимулюючого механізму в оподаткуванні діяльності підприємств, в проекті Податкового кодексу України запропоновані кілька методів підтримки вітчизняного підприємництва. Найбільш дієвими серед них можна назвати три: податкові пільги, спеціальні податкові режими та прискорена амортизація.

Література

1. Налогообложение: теории, проблемы, решения / В.П. Вишнеvский, А.С. Веткин, Е.Н. Вишнеvская и др.; под общ. ред. В.П. Вишнеvского. — Донецк: ДонНТУ, ИЭП НАН Украины, 2006. — 504 с.
2. Соколовська А.М. Податкова система України: теорія та практика становлення. — К.: НДФІ, 2001. — 372 с.
3. Податкова система України. / В.М. Федосов, В.М. Опарін, Г.О. П'ятаченко та ін.; за ред. В.М. Федосова. — К.: Либідь, 1994. — 464 с.
4. Текст проекту Податкового кодексу України від 15.06.2010/Офіційний веб-сайт Верховної Ради України, Законопроекти.
5. Paying Taxes 2010: The global picture / PricewaterhouseCoopers, World Bank Group.